

Dom Joly – Sir Tim Berners-Lee

Poolteist miljardit inimest saab ühes kohas kokku, et õppida, tööd teha ja suhelda. See koht areneb iga minutiga. Sellele hiiglaslikule virtuaalsele mänguväljakule pani aluse briti tarkvarainsener Tim Berners-Lee, kui ta 1980. aastatel oli hädas teda töö juures tabanud info üleküllusega. Genfis Euroopa Tuumauuringute Organisatsioonis töötades püüdis Berners-Lee sobitada kokku suurt hulka eri tüüpi andmevorminguid, teadustöid ja arvutisüsteeme, mis olid maailma eri nurkades kasutusel, aga omavahel kokku ei klappinud. Tema suur unistus oli välja mõelda info haldamise viis, mis oleks kasutajasõbralikum, intuitiivsem ja inimlikum. Kas ta saaks töö juures oma arvuti abil luua keskkonna, kus iga infokild oleks seotud teiste maailmas leiduvate infokildudega? Berners-Lee mõistis, et selleks peaks ta ühendama kaks ideed, mis olid juba mõnda aega kumbki omaette õhus olnud. Neist esimene puudutas hüpertexti, mis võimaldab luua dokumentide vahel seoseid näiteks nii, et üks sõna viib sind otse teise kasuliku dokumendi juurde. Sellised hüpertexti sisaldavad dokumendid olid juba laialdaselt kasutusel eri andmebaaside ja CD-ROMide puhul. Tema teine idee oli internet. Lahti seletatuna on see rahvusvaheliselt kokku lepitud meetod, mis võimaldab ühel arvutisüsteemil saata faile, sõnumeid või andmeid kodeeritud andmepaketina teisele võrgus olevale arvutile. Berners-Lee viis need kaks mõtet kokku ja lõi ülemaailmse hüpertexti võrgustiku, mis tegi lingitud andmed või dokumendid kättesaadavaks kõigile võrgustiku kasutajatele. Ta pani sellele võrgustikule nimeks World Wide Web. Arvutigeenius sai aru, et kui leidub kas või mõni inimene, kes tahab taolises võrgustikus osaleda (kogu maailmast rääkimata), tuleb seal kasutada ühte keelt ja järgida kindlaid reegleid. Nii ei jäänudki tal muud üle, kui reeglid paika panna. Ta otsustas anda igale infokillule aadressi, mis on nagu postiindeks, mille abil arvuti leiab info üles ja saab selle kätte. Seejärel lõi ta arvutile ühise keele ehk hulga äratuntavaid protokolle, mis võimaldavad muuta mis tahes dokumendi vormingu teisele arvutile arusaadavaks. Ja süsteem oligi valmis! Ei mingit kesket suurarvutit, ülemäärast bürokraatiat ega hiigelettevõtte asutamist – veebil ei ole omanikku ja see ei olegi füüsiliselt omandatav. Kuna veebikeskkond on mõeldud kõigile, siis on seal ka kõik võimalik. Berners-Lee kehtestatud kolm reeglit olid tegelikult vajalikud ainult selleks, et kõik inimesed, ka tavakodanikud, saaksid võrdsetel alustel võrgustikus osaleda. Olles kindlalt veendunud, et kasutajate panus ei tohi sõltuda rahalistest ega bürokraatlikest takistustest, andis veebi asutaja oma idee kõigile kasutada, ja seda täiesti tasuta! Pärast mõnevõrra ettevaatlikku starti sai veeb 1990. aastate keskel hoo sisse. Nii me hakkasimegi võrgus ringi surfama ja leidsime asjade vahel üha rohkem ja rohkem seoseid. Nüüd võib iga veebileht luua ühendusi teiste lehtedega, umbes nagu närvirakk inimese ajus, ning tekitada uusi üllatavaid ja ootamatuid seoseid. See on soodus pinnas heade ideede sünniks ja uute võimaluste leidmiseks ning pakub ka omamoodi meelelahutust. Ilm Méxicos; Arktika tulevik; rahva tahe; reklaamiblogid; kogu maailma pildimaterjal; tellitud uudised; *shopping*; looming; südamepuistamine; kohtingud. Ja kosmosest saame sellel kõigel silma peal hoida ja iseennast üles leida. Maailm on muutunud väiksemaks, aga samas ka aukartustäratavamaks kui kunagi varem. Tim Berners-Lee tegutseb aktiivselt praegugi. Ta jagab kirklikult oma visiooni üha paremini seostatud andmetest ja semantilisest veebist, mis mitte ainult ei seosta teavet, vaid ka tõlgendab seda ainulaadses neutraalses keskkonnas, mis peab jääma kõigile avatuks. Milline oli siis selle arvutiteadlase 1980. aastate unistuse tähtsus? Tänu temale on kogu maailma info meist nüüd vaid hiirekliki kaugusel, kusjuures praeguseks on kasutatud ainult murdosa veebi võimalustest. Me elame suurte muutuste ajajärgul. Kes teab, mis veebil veel varuks on? Nojah, meie teame, sest me ise saame oma tulevikku kujundada. Mida siin enam oodata?